

Nyere norsk historie,
Postboks 45,
5014 Bergen Universitet.

I følgeskriv av 13/10-72 til besvart spørreskjema vedr. medlemskap i N.S. meddelte jeg at jeg ville komme tilbake til saken, og henwise til ovenstående nr. 1353, som jeg antar er et registreringsnr. hos Dem.

Jeg har da tenkt å komme inn på min egen sak, og rettergangen i denne.

Jeg kom i kontakt med en tysker, Horst Fanger, sønn av admiral Fanger. Horst Fanger var utdannet jurist, og hadde rang som marineløytaant. Han er født i 1919, og lever fremdeles i beste velgænde.

Jeg kom som nevnt i kontakt med ham. Han var sivil, og jeg forsto jo at hans virke ikke var som vanlig sjøoffiser. Etter hvert fikk vi mere føling med hverandre, han kanskje mere med meg, og jeg fikk rede på noe av hans virksomhet. Dette besto i at han hadde en del telegrafister langs kysten fra Lälöy til Flekkefjord. Disse hadde absolutt ingen andre oppdrag enn å holde seg i trening - de var daglig i kontakt med stasjon i Bergen - og holde seg i beredskap i tilfelle invasjon her. Det var først om det skulle skje at de skulle begynne å virke, og sende meldinger. Det sier seg selv at ingen av disse var n.s.-medlemmer, de måtte kunne oppholde seg på sine steder, og helst være kjent som gode jössinger, for å kunne virke etter hensikten. Disse tilhørte F.A.T. (Front Aufklärungs Truppe).

Disse folkene måtte være ukjendte av alle andre tyskere enn Fanger og hans stab, og han trengte en pålitelig norsk kontaktperson. Til dette hadde han så tatt mal av meg, og jeg ble forelagt saken.

Ingen av disse folkene kjendte hinannen, og de hadde hver sitt kodesystem, slik at om en ble tatt, kjendte han ikke noe som helst til noen av de andre, som kunne røpe dem. Jeg ville bli den eneste som kjendte alle, og som var kjent av alle. I tilfelle invasjon måtte jeg derfor lengst mulig bort fra dem, under tysk beskyttelse. Dette tenkte jeg på, og også på hva tyskerne kunne finne på å gjøre med og av silderbettelsene.

Jeg gikk ned på dette, ut fra det syn at vi ikke lenger var i krig, og at krigen mellom stormaktene måtte bli avkjørt andre steder. Dermed at det måtte være en plikt av å kunne medvirke til at det ikke påny ble krigshandlinger hos oss, som ville skolegge norske liv og norsk eiendom. Jeg sa da også til ham ved en leilighet, at vårt samarbeide går kun så langt som det tjener norske interesser. Dette

sa han at han både forsto og respekterte.

Jeg fikk ansettelse som bokholder i et legalt sildefirma, et A/S med tysk hovedaksjonær og disponent. Jeg hadde velig lønn og dekning av reiseutgifter, og rasjoner. Noe annet forlangte jeg ikke. Jeg passet kontorarbeidet, men kunne ta meg fri når det trengtes. Jeg regnet med at disponenten selvsagt fikk min lønn etc. refundert fullt ut, det var vel en betingelse.

Jeg hadde ikke noe med Fangers øvrige virksomhet å gjøre. Dog kom jeg desuvertre i forbindelse med en av hans jössing-batførere, i anledning av at denne skulle kjøpe det fartøy han hadde ført for tyskerne, og som var kjøpt og betalt av disse. - Penger hadde han ikke, men han ga en aksept som skulle betales i avdrag, salget skulle gå gjennom sildefirmaet. Aksepten forfalt til avdrag og fornyelse 8/5 - 45, og lå i banken til inkasso. Forfallsdagen fikk jeg brev fra ham med forespørsel om jeg kunne hjelpe ham med å få tyskerne til å ga med på 3 mdrs. fornyelse uten avdrag. Dette var ved den tyske kapitulasjon, og han måtte forstå at det ikke ville bli noe spørsmål etter oppgjør fra dem. - Jeg gikk til banken og hentet tilbake ~~en~~ aksepten mot å betale omkostningene. En innskytelse fikk meg til å gjenne både brev og aksept på et "lurt sted", hvor det lå i 4 1/2 år uten å dukke fram, og det viste seg å være heldig.

Da jeg ble arrestert viste det seg å være p.g.a. en skriftlig anmeldelse fra denne skipperen, vistnok skrevet samme dag som han skrev så bønlig til meg, og han hadde veldig mye han kunne fortelle om meg og om andre som han ikke kunne navngi. Han trodde han skulle kunne opptre som "god nordmann", han som andre, som råpet seg selv. Da man hadde fått ut av ham alt han visste, og kere til, og spandert flere byturer på ham for å fortelle, ble han arrestert. Han fikk 7 år.

Da fartøyet senere kom på tale, påsto han at jeg hadde fått fullt oppgjør, men ikke levert oppgjøret videre. Jeg klarte å få gjort ham oppmerksom på hva jeg hadde tatt vare på av papirer, så han frafaldt denne påstand. Hans ettertraktede "jössingglorie" bleknet stadig, selv om han bedyret at han aldri hadde vært n.s., og det var en riktig påstand.

Ellers må jeg si det var bra karer jeg samarbeidet med, de var idealister, men ikke n.s.-folk, de var ikke medlemmer, men hadde vært sya.

En dag ble jeg oppringt av Fangers, som sa at han gjerne ville profilisere seg her i Bergen. Han ba om at han måtte få treffe ham på kontoret hos meg på en bestemt tid. Manden og Fangers kom, og litt etter en annen tysker. Der var 2 kontorrom, og disse 3 hadde

sin samtale i det ytterste, mens jeg satt i det innerste.

Etter en tid kom mannen inn til meg alene, og hans første bemerkning var, at "nå blir vel jeg putt^{et} inn". Jeg spurte hva galt han hadde gjort, og han kunne fortelle:

Ute i Øygarden et sted var en mann med engelsk mottaker og sender. Apparatet var gått i stykker for ham, og han klarte ikke selv å få det reparert. En jössing på stedet skulle til byen, og da telegrafisten hadde full tillit til ham, betrodde han ham hvilken knipe han var i, og spurte om han kjendte en pålitelig radioekspert som kunne hjelpe ham. Dette visste den tilspurte, og han skulle sørge for at mannen ble hjulpet av en han kunne stole på.

Straks vedkommende som telegrafisten hadde så stor tillit til, og som selvsagt ikke var n.s. kom til byen, gikk han opp til S.D., hvor han hadde gode kjendte, og fortalte historien. - Nå visste man om mannen, men ikke hvor apparatet var, og det måtte man ha tak i, også hos Lewis. Det gjaldt nå å få tak i en troverdig mann som kunne opptre som radioreparatør. - Man hadde peiling på at Fanger hadde kontakt med norske telegrafister, som man ikke kjendte, og man ville prøve å få bruke en av dem. Deretter kom henvendelsen til Fanger, og hans henvendelse til meg.

Var man ble bedt om å opptre som radioreparatør, så de kunne finne fram til apparatet. Han undskylde seg først med at også han kun kunne betjene et apparat, men ikke påta seg reparasjon. Da S.D.-mannen framholdt at det ikke var nødvendig å kunne reparere, at hensikten kun var å nå fram til apparatet, og at han sikkert kunne like mange faguttrykk som den andre under den samtale de ville få, da sa var mann blankt nei, han ville ikke ha noe med dette å gjøre. Dermed gikk han inn til meg og fortalte historien, og mente han nå ville bli putt^{et} inn.

Straks etter kom Fanger inn, smilende og blid. Han komplimenterte varmann for hans opptreden, og sa det var helt riktig at vi ikke hadde noe med S.D. å gjøre. Det var helt riktig at han nektet. Selv kunne Fanger som tysker ikke nekte dem å spærre, men han ønsket ikke at hans folk ble brukt til slikt. - Iven den engelske agenten var, hvor han oppholdt seg og hvorledes det gikk videre, aner jeg dessverre ikke.

* Var mann het Stubberud, som jeg vil komme tilbake til, men først om jeg nevne 3 brev jeg fikk under okkupasjonen, og som jeg her vedlegger avskrifter av. - Ser fortsetter etter at disse brev er lest

Avskrift av 3 brev jeg mottok under okkupasjonen:

Fornebu 26/7 - 44.

Halo Aaberg.

Ja du blir vel overjitt, naar du ser vem som skriver til dig. Men det er kun min simple pligt at la høre it par ord i fra mig, jeg føler at jeg staar i taknemlighetsjeld til dig, for jeg er sikker paa at du har vert til stor jelp for min kone nu i denne fryktelige tiden for hinner, ja dette var en grusom oplevelse for oss alle 3, men jeg tror at den som har det verst av oss 3 nu det er min kone, som nu staar alene ijen hjemme, og ingenting har til at jelp sig ned, verken paa den ene eller andre maaten, men haaber at krigen snart er slutt, saa der kan bli en ordning i all denne elendigheten. Jeg har nettop for it par dager siden sent it brev hjem til min kone. I det brevet ba jeg hinner om hun vilde forsøke til at sende in en ansøknig, om at faa mig frigit. Men efter som jeg forstaar da er hun for tiden syk, av den grund vilde jeg spørge dig om du vilde ji hun en haandsrekning med ansøknigen. Jeg sitter jo helt usjuldig i denne saken, som di har arrestert mig for. Jeg synes derfor at jeg skulde ha store muligheter for at slippe fri, vist hun kunde faa de rette anbefalinger av folk som hadde noget at si i samfundet, seaa som Lensmann og Doktor, havde jeg bare hat bekjentskab med en høierestaaende Tysk offiser, da vilde en saadan anbefaling, sikkert jort seaa at jeg slap fri. Vis du skulle ha et saant bekjenskab Aaberg, vilde jeg vert dig evi taknemmelig, dersom du vilde jort dette jeg ber dig om. Jeg haaber at du vil svare mig paa dette mit brev, send da brevet, til den adresse som jeg oppgir her i mit brev. Ja du forstaar vel at dette er it brev som blir skrevet ulovlikt. Men dersom dere sender in en ansøknig for mig saa seaa den til følgende adresse Grini Jelfefengsel, Viktoria Terrasse 7, skriver du personlig til mig, saa gjør det paa følgende maate. Brevet som du sender til mig forseiler du, og ligger ind i en anden komforlut du skriver bare navn og nummer paa den inderste komforluten paa den uterste skriver du denne adresse. E. Amundsen Borggt. 14, Oslo. Jør du dette, saa blir det ordnet seaa at jeg faar dit brev. Og saa til slutt en venlig hilson ifra mig, tildig og din hustru, hils min kone i fra mig. Det var trist at jeg ikke fikk lov til at snakke med dere, da dere var i Oslo. Skriv snart seaa er du snild. Du maa ha saa mange takk for alt vad du har julpet min kone med.

N. r. 10969, Lorentz Amundsen (sign.)

Oslo, 19 - 8 - 44.

Hallo Bendik.

Tusen takk for brvene jeg har mottatt fra dig. Ja, jeg må ærlig tilstå at du overrasker mig i høy grad. Hvad du har gjort for mig, kan jeg vel neppe nogen gang få takke dig nok for. Først alt det du gjorde for mig da jeg satt i Bergen, så turen her til Oslo, og nu brevene du har skrevet. Jeg må si det er enestående skvært gjort av dig, og jeg har vel neppe fortjent det, efter den holdning jeg hadde innatt overfor dig i de senere år. Men hvad skyldes i grunnen det? Jo, denne fordekte krigen som er skyld i all annen elendighet. Men mitt inderligste ønske er det, når krigen nu er slutt, måtte det da også bli slutt på all den splittelse som har funnet sted innenfor familie og blandt venner. Du skal nok se, at før vi vet av det, så er vi atter særlet igjen som venner alle sammen og vi kan få oppleve glade og lykkelige dager som før i tiden. Kan du forresten huske for en del år tilbake? da jeg som liten kjungitt gikk til dere? Jeg skulde ikke hatt noget mot å ha den tiden opp igjen. Tre uker efter at dere hadde levert ansøknigen for mig på slottet, hadde jeg en samtale med Direktøren her, han hadde da 10 min. før hatt en oppriknig fra byråsjef Karlson, denne hadde da søkt opplysninger om mig, angående alder og litt forskjellig, jeg kan da tenke mig at ansøknigen ikke er blitt sendt til Departemanget før efter Karlson hadde inhentet disse opplysninger angående mig. Antagelig er det av den grund jeg seaa ikke har mottatt noget svar. Skulde jeg vare så heldig å få svar i nærreste frem-

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

tid, enten det blir til min fordel eller ei, skal jeg strakst underrette dig om det. (Her skytes inn at den omskrevne søknad gjelder løslatelse. Han var opprinnelig dømt til døden, men vi fikk ordnet med benådning. Deretter fortsatte vi å arbeide for å få ham løslatt. Han kom hjem 30/12 - 44 som fri mann.)

Jeg har ennå ikke mottatt brev fra Far. Det har ikke vært så greit for mig å besvare alle de brever jeg har fått, 52 brev siden jeg kom her, og som du vil forstå, så må dette brev ut på ulovlig vis, det er ikke så mange her som kan klare det. Jeg er nu blitt fyrbøter her på fengslet, og kan vel si at jeg dermed er blitt den mest betrodde mann på hele fengslet, og med det nye arbeidet faller der mer vat, og andre fordelere, et brev sånn av og til på ulovlig vis. Visst du skulle skrive et brev til mig igjen, så må du ikke svare slik at de forstår at jeg har sendt ut et brev ulovlig. Det er nokså stridt å være fyrbøter her, jeg må henge i fra 6 morgen til 6 aften, om søndagen og, Men så har jeg den glede at jeg kan sette mig ned av og til og ta mig en røyk, det er jo ikke lovlig å røke her, men da jeg er forsiktig å bare røker i fyrrommet kan det ikke merkes, men det er ikke så greit med denne tobakken, jeg har jo ennå ikke fått noget tobakk her på fengslet, men guttene har vært grei og gitt mig en bit skrå av og til. (Jeg fikk den tobakken dere hadde med) Når den norskavlede tobakken hjemme er ferdig, vil jeg be Mor sende mig litt, jeg skal oppgi henne ~~en~~ en adresse her i Oslo, som hun kan sende det til, som vil besørge det ind til mig, den samme som sender brevene for mig. Mor er vel kommet hjem nu, jeg fikk brev fra henne idag. Det er riktig som du skriver at jeg snakket med Frans Nilsson 20. april på Markeveien, han spurte mig blandt annet om en sigarett som han også fikk, så det har sin riktighet. Da det nu er slutt på skrivepapiret må jeg også slutte. Så får du ha det riktig bra Bendik, skulle jeg få anledning så skal jeg skrive igjen. Hils alle hjemme. Tilslutt en vennlig hilsen fra Nils Johan (s.)

Janskolen 26/11 - 44.

Halo Aaberg.

Jeg har netop faar nogen dager siden notat it brev i fra min kone, som hun havde sent mig for 2 måneder siden, i det de var dateret 27/9. Minnes omtale i sit brev, angaaende den store opmærksomhet og den venlige jølpsonhet som dere har vist min kone, for at min samvittighed, ikke lar mig faa fred for en jeg paa denne, iuntilvilere maate, foreløbig faar anledning til at sende dig og din hustru min aller dybeste takk, for al den bistand for mig og min kone. Jeg er meget glad, paa min kones veine, at hun ikke er helt venneløs, nu under den tragiske begivenheter som saa plutselig rullet inn over min familie. Dette er en begivenhet som har brent sig in i mit sinn som jeg aldri kommer til at glemme. For det første så var det min søn Leif, som nu under hele krigen har reist ute, og som vi stadig har vært engstelig for og som vi nu i den senere tid ikke har det minste rede paa, enten han er død eller levende. (Han omkom under krigen). Saa kom turen til mig, som blev revet vek paa en saadan uretferdig maate, uten jydig grund. Dette maatte i grunden være nok for min kone, til at miste mote for. Men saa kom det knusende slag som overgaar alt uten sidestykke, nemlig det intrafne med Nils Johan. Kan du tenke dig til Aaberg vadslags sinstilstand jeg for min part blev i da jeg ved siden av min tyngde tilverelse, notok denne nyhed indi fengslet, nei det kan du nok ikke, det kan kun den jøre som har oplevet det. Var dette it drepende slag for mig, saa saa lot virket dobbelt saa meget paa min kone at den ene ofter den andre av minnes kjære paa en saadan grusom maate, blev revet vekt ifra hinner, og paa denne maate blev staaende ijon jølpeløs med sin store sorg. Det er dette som driver mig til at uttrykke min dybeste taknemlighet til di som i minnes store nød har rekt hun en jølpende haand. Derfor Aaberg, skal jeg aldrig gleme vad du har jort, du har paa denne maate vist dig som en mand, og du har vundet mit jærte, saa jeg faar eftertiden vil betrakte dig som min beste kamerat, og jeg skal være villig til at staa ved din

side side vad en der maatte intrefte i din familie. Jeg ser av min kones brev at du har sent in ansøking om at faa mig fri. Der er nu 4 ansøkinger inne, men det ser ut før at alt er haapløst for vad vi forretar os, baade for mig og Nils Johan. (Han ble løslatt i beg. av febr.-45). Krigens slut blir selvfølgelig våres avløsning, saa vi blir nok sittende til des, haaber at det snart er slut, og som det ogsaa tyder paa det vil bli. Du har vistnok sent it brev til mig før, men desvere har jeg ikke faaet det. Jeg vilde være meget taknemlig, dersom du vilde la mig faa høre nogen ord ifra dig. Den adr. som du faar at skrive til, er forloveden til en fange her, og som staar i gode forbindelser med hinner, saa hun vil levere in brevene samtidig som hun leverer sin forlovede. Det var ijonnem denne forbindelse jeg fikk min kones brev som var sent for 2 maaner siden. Hils min hustru ifra mig. Tilslut en venli hilsen til dig og din hustru fra mig.

Frk. Ingrid Pruss, c/o Hagen,
Ekersberggt. 6II, Oslo.

L. Amundsen (s.)

Disse brever var i politiets besiddelse, men ble ikke framlagt i min sak. - Det tok lang tid å få fatt i brevene, og det var først etter at l. betjent H. Berge på økonomisk avdeling erklarte at han hadde sett brevene og undret seg over at de ikke fulgte saken, at de kom til rette i 1947, den 13/2. Jeg tok straks avskrift av dem, og sendte den samme dag, 13/2-47 med brev fra meg til Justisdepartementet, Forhåpentlig er de der vedlagt mine saksdokumenter, til benyttelse for senere granskere.

Familien Amundsen ba om å få opptre som vitner for meg, men ble avvist. Det hadde ingen interesse for saken, men hvis de derimot hadde noe å opplyse som var til belastning, så var de hjertelig velkomne.

Avskrift av et brev fra min kone, som strevet med å få fatt i disse brever:

Kjæreste Bendik.

Jeg har vært hos Thuland i Veiten og spurt etter de brevene som du mangler. Han hadde sendt dem til insp. Høgh, det var en hel mappe. Høgh hadde ingen ting hørt, så han da jeg ringte til ham. - Så tilbake igjen til Thuland og fikk oppgitt at løytnant Kvammen på D.K.V. - Han hadde sendt alt til økonomisk avdeling til førstebetjent Berge. Berge hadde spesielt lagt merke til omtalte brever og sendt dem sammen med de andre i mappen til Veiten. Så ringte han til Thuland og sa dette, og så jeg til Veiten igjen, og der ringte Thuland til Høgh, og sa at brevene måtte finnes for de hadde stor interesse i anledning berådningssandragende. Thuland skulle skrive til Akershus, og Høgh skulle undersøke på Lopeland, så får vi se om det blir noe resultat. Dette kan man vel si er å gå fra Pontius til Pilatus, eller hva? Her er ellers alt med det samme. Har ennå ikke fått anledning til å besøke Linars mor. Din hilse så meget fra alle kjendte. Kjærlig hilsen fra barnene og fra Din Gudrun.

Dette brev var datert 25/11 - 46, så det tok ennå 2,5 mdr. før de endelig kom til rette.

Som De har sett av disse brevene hadde jeg kjennskap til adresser i Oslo på folk som tilhørte motstandsbevegelsen, og som smuglet post etc. inn og ut, til og fra Grini. Disse ble ikke anmeldt av meg, men jeg benyttet meg av dem selv, og med risiko. Amundsen, som 2 av brevene er fra, hadde underrettet sin hustru om at han muligens ble sendt til Tyskland. Kort etter leste vi om fangeskipet som ble senket på veg til Tyskland.

Fru Amundsen ble nå meget bekymret, og hun kom til meg og spurte om jeg kunne få rede på om mannen hadde vært med ombord, eller om han fremdeles var på Grini. - Jeg hadde ingen anelse om hvorledes jeg skulle kunne få rede på dette, men for å berolige henne lovet jeg å gjøre hva jeg kunne.

Nå traff det seg så heldig at Stubberud skulle hjem til Østlandet over Oslo en tur, og da jeg av det foran fortalte forsto at han var å stole på, satte jeg ham inn i hva det gjaldt, og før han fikk oppgitt noe navn og adresse, spurte jeg om han var villig til å oppsøke noen i Oslo, og holde tett med det hele. Dette var han villig til.

Han kom tilbake med den gledelige nyhet at Amundsen fremdeles var på Grini og ikke blandt de omkomne ved senkingen. - Men han fortalte med et flir at han vistnok dumpet opp i en større forsamling, for da han ringte på ble det et svare leven innenfor, og når det ble lukket opp var der kun 1 person til stede, de øvrige han hadde hørt var forduftet. Han fortalte hva det gjaldt, og ble bedt om å komme tilbake senere for å få beskjed. - Så det gikk svært greit for alle parter.

Ikke slik da "landssvik"-riksadvokat Øven Lantzen - som innstilte meg til livsvarig - behandlet en skilsmissecase i Oslo, som ga et trist resultat. Men det er en annen historie, som De sikkert vil kunne få fra annet og bedre hold.

I fangenskapet var jeg først i leiren på Espeland en måneds tid, og løytnant Kvammen var stadig og forhørte meg, uten å være særlig begeistret for resultatet. Etter hvert som nevnte barfører begynte å legge ut, fant man det best å isolere meg for ikke å komme i forbindelse med ev. medarbeidere som måtte oppholde seg i leiren, og fålede bevis. Jeg havnet så på "Lenken", som besto av 1 m. brede rom. Der satt jeg i 3 mdr. Rekordlen under okkupasjonen var 650 dager, rekorden etter rekorden var 150 dager, og tilkørte Alnar Olsen. Jeg tror allikevel jeg har en rekord for isolert innesperret, for etter 90 dager på "Lenken" fikk jeg 7 mdr. på Bergenhus, på 3-manns selle sammen med Max Lock, som ble skutt. Jeg var sammen med ham både før, under og etter dødsdommen. - På Bergenhus var tyskere samlet, alle de

som ble skutt, og jeg lærte dem å kjenne der. Nordmannen Gärtner som ble skutt, var der også en tid.

Etter en tid i leiren på Espeland igjen ble jeg sendt til Akershus, hvor jeg var i 14 mdr., den første tid på eneselle. Deretter kom jeg til Jessheim, og til Berg. Man ville ha meg på kontoret i leiren men jeg søtte alt inn på å komme på tømmerhugst, for å komme i form igjen, og lykkes i det etter et kurs i leiren. Første dag hugget jeg 710 l., men øket på til jeg kom opp i 3,5 m³. på slutten.

Men tilbake til Bergenhus. Der var en vokter, Rolf Olsen, en av de 2 sabotører som var årsak til eksplosjonsulykken i Bergen den 20/4-44. Båten var lastet med sprengstoff til veiarbeide, ikke med ammunisjon. Det var Rook som fortalte meg dette, han var tyskfødt og tolk hos tyskerne, og hadde kjennskap til etterforskningen. Rolf Olsen og kameraten kom forresten inn i sellen vår en natt, vekket oss og hadde samtale med Rook. De var ivrige kommunister, og de ville aldri vært så dumme som oss, de ville i vårt sted ikke latt seg ta i fred og ro, men gått i dekning og slåss til siste mann, de ville ikke latt seg arrestere. Kanskje de var alene om denne innstilling? - De er nå begge døde. Ved en anledning hørte jeg Olsen si til Rook, at når han skulle skytes ville han komme og se på, for det skulle bli morsomt å se blod flyte igjen. - Jeg hørte senere, at da det var slutt med fangevokterjobben reiste Olsen en tur til sjøs, men turen endte med at han ble tatt av en hai. Muligens oppnådde han til slutt å se sitt eget blod flyte. - Det høres fælt ut dette, men Olsen var slik. En gang, etter at Gärtner var skutt, var der en fugl som pikket på ruten. Straks var Olsen der, og fortalte at det var Gärtner som ville tilbake hit igjen.

Rook ble bl.a. beskyldt for å ha vært med på å torturere en prest ombord i et fartøy, vistnok på Bremnes. Det ble fortalt at Rook var den ivrigste. Man skulle ha sittet på presten mens andre slo for å få ham til å fortelle. Dette var løgn, fortalte Rook, han hadde ikke vært ombord i fartøyet hele dagen, men var satt som vakt i et hus på land. Han ba om at familien som bodde der måtte bli innkaldt for å bekrefte dette, men det ble nektet. De ble ikke innkaldt, de trodde bedre på presten. De andre ombord fortalte at presten var svært så villig til å fortelle, uten at man øvde press på ham, og han oppfordret også de andre til å fortelle, slik han hadde gjort. Dette var jo noe man ikke kunne innrømme i retten etter de forutgående forklaringer og skriverier i avisene. - Denne usannhet gikk sterkt inn på Rook, at en prest kunne opptre slik. Jeg var som nevnt alene med ham på selle i 7 mdr., dag og natt. Vi arbeidet også sammen med maling etc. i en større selle som var innredet til verksted. Han kom i denne tid stadig inn på denne sak,

hans sak i det hele, og jeg oppdaget aldri noen selvmotsigelse eller forandring i fortellingen. Jeg tror fullt og fast på det han fortalte, og før vi skiltes, jeg for å reise til Espeland, han for å skytes, lovet jeg ham å fortelle sannheten, og som dødsdømt og med vissheten om at han ble skutt, fastholdt han til det siste at de løy på ham. Jeg har tenkt på dette løfte i alle år, og er gla for å kunne innfri det nå. Jeg skulle ønske familien kunne få høre sannheten om ham.

I saken mot Rook møtte Kesting og presten som vitner, og de møttes i venterommet, og snakket sammen der. I sin egen sak fortalte Kesting retten om dette, og at presten skulle ha sagt at når det gjelder tyskerne måtte man lyve. På lagmannens forespørsel om det stemte, sa presten at han selvfølgelig hadde ment under "krigen".

Der var flere triste skjebner på Bergenhus, f.eks. dansken, unggutten Hjelmsberg, som ble skutt. Jeg satt et par dager sammen med morbroren, tyskeren Thomas, som var helt fortvilet over dødsdommen. Under et besøk hos søsteren som var gift i Danmark, var det blitt til at nevøen skulle bli med hit som tolk. Thomas mente å kjenne nevøen så godt at han ikke kunne tiltro han det han ble beskyldt for. Hjelmsberg kom sammen med Kesting, som også ble skutt. Thomas kunne etter dette aldri treffe sin søster igjen mere, sa han. - Og dette var dødsdommer i fredstid. Dødsstraff som ble innført igjen i lover med tilbakevirkende kraft, og at de kunne gis tilbakevirkende kraft ble begrunnet med at det "mildere" lover, - såkalte "amnestilover". Har man noen gang hørt om større humbug ?

Saken min kom opp da jeg satt på Bergenhus, en ukes tid etter at Rook var dødsdømt, og jeg var innstilt på livsvarig. - Som "forsvarer" fikk jeg o.r.saksfører Dan. Kildal, som ikke var helt ukjent for meg.

Og som det heter i en av visene våre, så kom

en herre som forklarer,
at han og ingen annen er
din hjelpsomme forsvarer:
Refr.: 10 minutter, 10 minutter,
de er alt ka du kan få,
10 minutter, 10 minutter,
de e nok må du forstå.

Vel, 1½ minutter ble det ikke. Han kom til meg fra en annen han hadde vært hos på Bergenhus og fortalte at han var min forsvarer. Han ville komme ut igjen senere en bestemt dag så vi kunne snakke sammen om saken. Dagen kom, men ikke Kildal. Derimot kom en beskjed om at han var så opp-tatt, men at han skulle komme en annen dag, som ble bestemt. Slik fort-satte det, og lørdag før vi skulle i retten om mandagen kom der beskjed om at han ikke kunne komme denne dag heller, for han skulle på Week-End, men vi treffes i retten på mandag. - Der kom han, men ble ikke annet enn en vanlig tilhører.

Her skyter jeg igjen inn en historie:

Jeg har en kjendt, Sørensen, som under okkupasjonen en gang nevnte for meg at han ergret seg over all den ungdommen som gikk og slang, og ikke gjorde noe. Han nevnte, at som n.s.-mann burde jeg gjøre noe for at enkelte han påviste kunne komme i arbeidsinnsats. Jeg sa at jeg var ikke interessert i dette, og hvis det ergret ham så voldsomt kunne han jo selv gjøre noe med det.

Det tror jeg ikke han gjorde, men kort tid etter havnet han selv i O.T. (Org. Todt) som kontormann. Jeg var oppe hos ham et par ganger, og det så ut som han trivdes med dette. - Etter at freden brøt løs så jeg i Arbeidet en artikkel av ham, som fortalte for en god nordmann han hadde vært, og på hans nyetablerte kontor så jeg senere et diplom for deltagelse i motstandsbevegelsen, hva nå den kan ha bestått i.

Men så til den egentlige historie. Jeg fikk den første tid på Espeland høre av folk som hadde vært på arbeidskontoret, at man ble forhørt om meg, at politiet var meget interessert i å få rede på om det ikke var meg som hadde fått S.ønn på kontoret til O.T. Jeg kjendte ingen fra arbeidskontoret før jeg møtte dem i fangenskap, og de kjendte heller ikke meg. - Til slutt fikk jeg høre at man hadde funnet fram til rette vedkommende, og det ble stille om meg. - Saken var den, at S. hadde vært ansatt på kontoret hos Kildal, men de ble uvenner av en eller annen grunn, og S. sluttet der. Som hans uvenn var det Kildal som fikk S. inn hos O.T. - Men da man hadde funnet ut dette hadde det ingen interesse lenger, for Kildal var ikke n.s., og dessuten var han engasjert som "forsvarer". Senere har jeg nevnt dette for S., at man prøvde å få dette på meg. Han sa da at han hele tiden var klar over at det ikke var meg. - Jeg har ofte tenkt på hvorledes Kildal ville ta det som "forsvarer", hvis jeg skulle blitt tiltalt for noe han selv hadde gjort.

Rettssaken mot oss ble holdt i 2 puljer, 4 tiltalte i hver. I min pulje var puttet inn en dame, som ikke hadde hatt noe med oss å gjøre, men hensikten var antagelig å gi inntrykk av at Fangers virksomhetsområder var et eneste sammensveiset hele, hvor alle samarbeidet, og hvor jeg var den store stygge ulven som hadde samkvem med samtlige. Men under opprullingen av hennes sak fikk vi høre mye nytt og interessant, at tyskerne kjøpte båter og sendte "flyktninger" til England, at disse som andre flyktninger sendte brev til familie og kjendte, både over Sverige, og pr. M.T.B.-båter som kom med våpen, og at damen var en dekkadresse som mottok slike brever og leverte dem videre til tyskerne. En av mottakerne av post og våpen var tyskernes mann, som holdt dem orientert. Han var selvsagt "god nordmann" og ikke n.s. Det var ikke bare ett lager de hadde fått opplysninger om. Man kjendte

vistnok til samtlige våpenlagre, slik at man kunne sikre seg dem ved første tegn på aktivitet, og ikke bare lagrene, men også folkene. Dette er en virksomhet blandt ikke n.s.-folk som aldri er blitt kjendt, men aktor, Claus Wiig og lagmann Soelseth vil kunne gi gode opplysninger om dette, for ikke å snakke om "landssvik"-politiet og pressen som var tilstede uten å referere. "Flyktningen" var i dette tilfelle en Amland. Det var av denne grunn at jeg i mitt forrige brev skrev at det kunne være av interesse å intervjuer Claus Wiig om okkupasjonstidens eventyr, og også komme inn på Sjanghai-Hansen.

I saken mot meg var der ikke avhørt vitner. Der var kun aktors framstilling og forsvarerens taushet, samt "samtale" mellom lagmann og meg. Her er fra avisreferat i min sak:

KONGEN VAR AVSATT OG QUISLING ANERKJENDT AV HØYESTERETT.

Dette var overskriften over et avsnitt i avisreferatet angående min rettssak. Avsnittet lyder:

På lagmannens eksaminasjon ga tiltalte uttrykk for at han ikke var klar over at den invasjon som kom (engelsk invasjon i Norge under okkupasjonen), skjedde med de lovlige norske myndigheters samtykke.

Tiltalte: Kongen var jo avsatt.

Lagm.: Hvem har avsatt kongen ?

T.: Det lovlige norske storting.

L.: De er vel klar over at dette bare er ns-propaganda og at det var Terboven som avsatte kongen ?

T.: Nei, det er jeg ikke klar over.

Tiltalte forklarte videre at han var gått inn for N.S. og trodde på tysk seir. Han framholdt også at Quisling-regjeringen var godkjendt.

Lagm.: Av hvem var Quisling-regjeringen godkjendt ?

Tilt.: Av høyesterett.

Lagm.: Ja, men det skjedde jo etter at N.S. hadde innsatt en høyesterett som var villig til å gjøre det.

(Her slutter referatet vedr. dette spørsmål, men de videre replikker var at jeg sa nei og lagm. jo noen ganger, og da dette ikke førte fram, uttalte jeg, hva jeg også nevnte i min anke til Høyesterett: "..... Imidlertid var regjeringen godkjendt av Høyesterett, som i hvert fall måtte være sammensatt av folk med den høyeste utdanning og det aller beste kjennskap til våre lover. Hvis de kunne godkjenne regjeringen, måtte vi alm. folk tro det var riktig. Var det feil, har de ikke bare begått forræderi, men også villedet folk som ikke ville annet enn Norges beste, og ikke bare ville det, men også søkte å gjøre noe." - Min sak var en av de siste lagmannen hadde før han selv hoppet inn i høyesterett. Dette visste jeg, og så pass kjennskap måtte han ha til Høyesterett før krigen, at han visste at den gikk av ved juletider 1940, og alle vet jo at Quisling dannet regjering 25/9. Det var ikke p.g.a. regjeringsdannelsen de gikk av, det var av andre grunner.)

Videre i referatet heter det:

Tilt.: Etter det jeg har forstått, trodde også London-regjeringen på tysk seir.

Lagm.: Gjorde den det ?

Tilt.: Ja, ellers ville den vel ikke ha vedtatt skilsmiselloven som jeg har hørt og lest så meget om (!)

Her slutter referatet om dette, men jeg uttalte videre: ...Skilsmiselloven var ikke bare en skilsmisse fra koner og barn hjemme, men også fra fedrelandet. Det er logisk å tenke slik.

M.h.t. kongens avsettelse har man nå fått bekreftet at Stortingets presidentskap, etter at man på forhånd hadde sikret seg kvalifisert

flertall i tinget, den 11/9 - 40 sendtes de tyske myndigheter forslag til avsettelse av kongen, men tyskerne avsto. Punkt 3 i forslaget lyder:

Da kongen er utenfor landets grenser, er han ute av stand til å utføre sine forfatningsrettslige funksjoner.

I erkjennelse av denne situasjon og med hjemmel i den konstitusjonelle nødrett beslutter Stortinget:

Kong Haakon VII trer for seg og sitt hus tilbake som Norges Konge inntil kongehusets stilling er endelig avgjort ved fredsslutningen. Kongehusets forfatningsmessige rettigheter og plikter settes ut av kraft.

Noe av det vi ble dømt for var å ha forandret statsforfatningen, men det var stortingets presidentskap som ville det, men ikke fikk medhold, hverken fra tyskerne eller N.S. - Kongens berømmelige NEI var således ikke til tyskerne eller N.S., men tvertimot til "Det Kongelige Norske Storting ved Presidentskapet".

En del korrespondanse vedr. domsavsigelsen, . Jeg vil forøvrig her bemerke, at min kone hadde klart å komme seg inn i rettssalen under domsavsigelsen. Da denne var avsagt trengte hun seg forbi alle som prøvde å stånse henne. Hun nådde fram til meg og sa: "Nå har du forsørget oss i 15 år, men vi skal klare oss selv til du kommer hjem igjen." Det gjorde hun også ved hjelp av gutten, men man undret seg visst over dette, og en gang på bussen gikk hun bort til en dame, en storjøsning, som var særlig arg, og sa, vet du hvorfor vi klarer oss ? jo, det var vi som arvet Quisling.

Akershus landsfengsel 1/12 - 1947.

Gulating Lagmannsrett,
B e r g e n.

Ad domsavsigelse mot Bendik Aarberg 26/1 - 46.

Da der er en hel del ting som står uklart for meg i anledning ovennevnte domsavsigelse, tør jeg herved be om at man godhetsfullt gir meg en orientering, og besvarer de spørsmål jeg her framkommer med.

Grunnlaget for at jeg i det hele tatt kan dømmes etter § 86 og landssvikanordningen er at Norge har vært krigførende stat da "forbrytelsen" ble begått, og at jeg har vært klar over det. Det heter derfor i premissene: "Retten finner videre bevist, at samtlige de tiltalte var klar over at der besto krig mellom Norge og Tyskland fra 9. april 1940 og ut gjennom hele okkupasjonstiden".

Spørsmål 1: Hvori ligger beviset for at jeg anså Norge for å være i krig med Tyskland gjennom hele okkupasjonstiden ? - Jeg har tvertimot selv hele tiden hevdet, og hevder fremdeles, at dette ikke var tilfelle. Hvori ligger beviset, når jeg selv har hevdet det motsatte, og der i retten ikke var framført ett eneste vitneprov mot meg ? Jeg forstår intet av dette, og vil gjerne få det klarlagt.

I premissene er et avsnitt: "Noe vekt i skjerpene retning må også legges på hans medlemskap i N.S."

Spørsmål 2: Hvorledes kan man dømme folk for medlemskap i N.S., når en ikke-"nazistisk" dommerforening i oktober 1940 sendte ut en meddelelse til samtlige dommere at det sto enhver fritt å melde seg inn i N.S. eller ikke, og det i et senere sirkulære framholdes, at dommerne gjøres kjendt med dette for at de ikke skal la seg hindre i å gå inn i N.S. ? Dette forstår jeg like lite av.

Jeg synes det er mer enn merkelig, at man videre finner bevist, at ".....han besørget forbindelsen mellom Fanger og et antall agenter som ikke var mindre enn 10-12. Dessuten hadde han kjennskap til en rekke andre personer som uten egentlig å være agenter, sto i organisasjonens tjeneste ..."

Spørsmål 3 : Hvilken forbindelse er det det her siktes til at jeg har besørget, utover at jeg har betalt ut lønn ?

- Spørsmål 4: Hvori ligger beviset for disse minst 10-12 agenter o.s.v., når det overhodet ikke var avhørt vitner i min sak, og denne store samling er ukjent for meg ?
- Spørsmål 5: Hvorfor ble ikke en eneste en av denne store flokk innkaldt som vitne i min sak, så forholdet kunne bli virkelig klarlagt ?
- Spørsmål 6: Hvorfor er ikke en gang Fanger stilt noen spørsmål om meg i retten, til tross for at han var tilstede og ga forklaring om de andre tiltalte ?
- Spørsmål 7: Da retten må være bedre orientert enn meg: Hva er navnene på de minst 10-12 agenter og den "rekke andre personer" der tales om ? Retten må sikkert kunne nevne navn på minst 10-12 agenter, og dessuten "en rekke" navn på andre personer, og etter premisenes inntrykk venter jeg meg en lang rekke.
- Spørsmål 8: Hvorpå bygger retten sitt bevis for at jeg hadde "en i virkeligheten overordnet og kontrollerende stilling"? Jeg hørte intet om det under rettsforhandlingene, der var som nevnt absolutt ingen vitneavhøring, hverken om dette eller annet. Der står i premisene: "..... og den ville ha vært til den største skade for norske og allierte interesser"
- Spørsmål 9: Med hvem var Norge alliert, og fra hvilken tid ?
- Spørsmål 10: Hvilke norske interesser kunne skades ved at vi ville krigshandlinger i Norge, når Norge ikke var krigførende stat ? 12 års tvangsarbeide (omgjort til fengsel) er ingen spøk, sett fra min side. Jeg skjønner så lite av det hele, men vil så gjerne forstå det, og imøteser derfor en grei redegjørelse.

Arbødigst

Bendik Aarberg.

LAGMANNEN I GULATING.

BERGEN

Telefon 16720.

Herr Bendik Aarberg,
Fange nr. 38,
Akershus Landsfengsel.

I anledning av Deres brev av 1. ds. meddeles, at loven har forskrifter om hva premisene til en dom skal inneholde. Det er ikke foreskrevet at det skal redegjøres for hvordan dommerne er kommet til sitt resultat med hensyn til hva som finnes bevist.

Jeg må henviser til domspremissene.

Saken har ikke vært forelagt for noen av de 3 faste dommere eller de 4 domsmenn som behandlet Deres sak. Av de faste dommere er forøvrig 2 ikke lenger knyttet til lagmannsretten og den 3die for tiden permittert på grunn av sykdom.

Gulating Lagstol, den 6. desbr. 1947

E. T. Eftestøl (s.)

Akershus Landsfengsel, 15/12 - 47.

Herr Lagmannen i Gulating,
B e r g e n.

På mitt brev av 1. ds. har jeg mottatt Deres svar av 6. ds., hvori De meddeler at det ikke er foreskrevet i loven at det i domspremissene skal redegjøres for hvordan dommerne er kommet til sitt resultat med hensyn til hva som finnes bevist.

De sier, at det er ikke foreskrevet at det i premisene skal redegjøres o.s.v., men - det er vel heller ikke foreskrevet at man i premisene eller på annen måte ikke skal redegjøre for hvordan dommerne er kommet til sitt resultat m.h.t. hva som finnes bevist, dette som må sies er det viktigste og grunnleggende for domsresultatet, og først og fremst tiltalte bør være kjent med ?

Jeg er klar over at det er de beviser som framkommer under selve rettsforhandlingene som legges til grunn for skyldspørsmålet og domsavsigelsen, og gjennom det som framkommer under rettsforhandlingene

at dommerne kommer til sitt resultat m.h.t. hva som finnes bevist, for tiltalte skal jo i retten ha anledning til å imøtegå og motbevise, altså forsvare seg. Det er utenkelig at man ad andre veier når fram til "bevisene".

Til tross for at jeg fulgte godt med under rettsforhandlingene hvilket var forholdsvis lett, da ingen vitner framførtes, kunne jeg ikke oppdage at aktor førte bevis for sine påstander, og det er derfor jeg ønsker en redegjørelse for hvori bevisene ligger.

Erbødigst
Bendik Aarberg.

GULATING LAGMANNSRETT.

2773
A.lf. J.nr. 47 - 27/12 - 47.

Herr Direktøren
for Akershus landsfengsel.

Ad A.lf. 2736/1947 - fange nr. 38, Bendik Aarberg.

I anledning av herr Aarbergs skrivelse av 15. ds., mottatt med herr Direktørens påtegning av 19. ds., bes det meddelt hr. Aarberg at jeg ikke har kjennskap til, og ikke finner å kunne imøtekomme hans ønske om en redegjørelse for, hvordan dommerne i hans sak er kommet til sitt resultat med hensyn til hva som er funnet bevist.

Gulating Lagmannsrett den 22/12 - 1947

E. T. Eftestøl (sign.)

Utleveres fange nr. 38, Bendik Aarberg.

Akershus landsfengsel 27/12-1947

Haakon Skattum (sign.)

Jeg hadde tidligere søkt saken gjenopptatt, og den 16/3-47 kjendte Eftestøl tilstrekkelig til saken til å kunne avslå gjenopp- tagelse, der var ikke framkommet noe nytt. I desbr. s.å. har han ikke kjennskap til bevisene, kan ikke redegjøre for noe. - Ingen av mine spørsmål har man kunnet besvare, ikke en gang spørsmål nr. 2 har man forsøkt å dementere, for det er ugjærlig. - De 4 domsmenn som var til- stede i retten og skulle være med og dømme, har jo ikke fått det minste kjennskap til saken under rettsforhandlingene, deres kjennskap må ev. være gitt som en forhåndsorientering? En av domsmennene var lærer "Patenten" på Rothaugen skole hvor jeg gikk. Jeg hørte senere at han hadde stemt på 10 år for meg, de øvrige på 12.

Når det gjelder forsvarere, så kan jeg her, til sammenlig- ning med vår, nevne en annen:

Tale holdt av h.r.adv. Hans H. Schjøtt som forsvarer for lagfører Gustav Janson, Grønnerløkken, Oslo, den 28/8-47 i Oslo Byrett. Aktor var Ole A. Bache, dommer Måltke Spilleth. Nedskrevet på stedet av Elvin Westheim, Øvre Smestadvei 27b, Smestad:

Ærede dommer.

Da dommen nu er faldd, og vi således er ferdig med saken mot Janson, tar jeg meg den frihet å si den ærede rett noen ord, hvilket jeg nu kan gjøre, da det ingen innvirkning har på Jansons dom.

Det er helt feilaktig og meningsløst av Dem herr dommer, og juridisk uforsvarlig at dommerne og rettene daglig på grunn av en pa- role fra høyere hold søker pådyttet hvert medlem av Nasjonal Samling at vi var i krig, og at han forsto dette eller burde ha visst det, og at han bisto fienden med råd og død.

Gjennem den offentlige granskningskommisjon som nu har utgitt sine betenknings trykt og således offentlig tilgjengelig for alle, er det fastslått at på regjeringsmøte i Tromsø den 8. juni 1940 ga regjer- ingen og kongen, - da de måtte rømme landet, - all myndighet og makt til generalissimus Ruge.

Det er senere fastslått at generalissimus Ruge, hærens over- kommando, kapitulerte betingelsesløst og enda ga tyskerne store inn- rømmelser.

At rettene og dommerne ikke vet den ting, men fortsatt forsøker å presse de tiltalte til å "burde ha visst" eller "visst" det motsatte av det som granskningskommisjonen har fastslått, - det er meningsløst.

De kan ikke gå hjem og sette Dem i en god stol med ren samvittighet etter dette.

De, herr dommer skal svare for Dem selv i stille stunder. De skal svare for Dem selv like overfor Deres samvittighet, De skal svare for overfor andre mennesker, De skal svare for de øvrige innen juriststanden og De skal til slutt svare for Dem selv overfor Gud.

Jeg vil derfor, så innstendig jeg kan, si Dem noen alvorsord herr Dommer før vi skilles i denne sak. For framtiden betenk Dem, betenk Dem !

I spørreskjemaet var man inne på om man nå hadde omgang med tidligere motstandsfolk.

Jeg kan opplyse som eksempel på hvordan enkelte av disse ser på oss idag, at min sønn og jeg hadde en venn som tidligere hadde vært en ivrig motstandsmann, men som nå forsto litt av hvert og var blitt "omvendt". Han var på alder omtrent midt mellom min sønn og meg, så i grunnen passet vi godt sammen. Vi var meget sammen, både på turer og privat, og på en tur til Frankrike, Nederland og Tyskland i min sønns bil, besøkte vi også Fanger, som den gang, i 1966, bodde i Aunthle ved Hamburg. Vi hadde der en hyggelig kveld sammen.

Da denne vennen døde for et par år siden, ugift og barnløs, var foruten hans bror og andre slektninger også jeg nevnt i hans testamente. - Jeg kunne få velge ut til meg alt hva jeg ønsket meg av innbo og løsøre, - og dessuten var min sønn oppnevnt som testamentfullbyrder. Dødsboet er nå opp- og avgjort.

Dette forteller noe om hva enkelte av våre tidligere motstandere ser på oss idag. Han anså ikke seg selv som noen "helt", selv om han mere enn mange andre kunne hatt grunn til det. Denne personlige heltedyrkelsen var han ikke noe for, og mente den grunnløs.

Første gang jeg besøkte Fanger var i 1951. Vi snakket da sammen en del, men p.g.a. dødsfall i familien måtte han reise hjem til Braunschweig. Her på deres eiendom hadde de forøvrig en jøde i dekning i 3 år. - I 1951 hadde de en datter på 5-6 år og en gutt på 1/2 år. Datteren giftet seg 29/4 - 1972. Jeg fikk innbydelse til bryllupet, men fikk dessverre ikke anledning til å reise da. - De bor f.t. i Hamburg. Fanger ville nok kunnet fortelle litt av hvert, om han ville ved et intervju.

Jeg vedlegger avskrift av et brev av 29/8 - 1951 som jeg fikk fra Fanger, og dessuten fotokopi av innbydelsen til datterens bryllup.

Jeg vil ennå en gang senere få komme tilbake til okkupasjons-tiden og årene etterpå, da der er mye av interesse, f.eks. Nortraship-fondet.

Bergen, den 8/11 - 1972.

Perdrik Harberg

Vedlegg.

aber ihnen um Stunden zuvorkamen. Das geht alles ganz klar aus Churchills Memoiren hervor. Es ist deshalb völlig ungerechtfertigt und politisch dumm, einen Mann wie Grossadmiral Raeder dafür lebenslänglich einzusperrn, weil er die Besetzung aus seestrategischen Gründe in erster Linie forderte. - Im nächsten Krieg - ich hoffe, dass wir ihm noch möglichst lange entgegen werden - wird Norwegen auch nur die Wahl haben zwischen einer westlichen oder einer russ. Besetzung, wie beim letzten Krieg. Es ist nun mal das Schicksal der kleineren Nationen, welche strategisch günstig liegen, dass sie im Zeitalter der Grossräumigen Weltkriege in diese einbezogen werden müssen. - Dass uns die norwegische Öffentlichkeit deshalb hasst, ist darum etwas kindlich und natürlich für uns ziemlich uninteressant. - Eine ganz andere Sache ist die Frage der wirklichen Verbrechen, welche von Deutschen dort begangen worden sind. Es ist völlig in der Ordnung dass diese bestraft wurden. Dabei muss aber immer bedacht werden, dass Krieg war und es unsere Pflicht war und nach dem internationalen Recht auch unser Recht, die Widerstandsbewegung etc. bis zum Äussersten zu bekämpfen mit allen Mitteln des modernen Krieges. Wir waren juristisch im Recht, während illegale Widerstandsleute auf Grund der Kapitulation ausserhalb des internationalen Rechts waren. Von den gebrochenen Ehrenwörtern viele Offiziere - bezeichnenderweise bei vielen erst nachdem sich das Kriegsglück von uns abwendete, wollen wir nicht reden. - Zum Schluss sei gesagt, dass alle Deutschen die im Kriege oben bei Euch waren, Norwegen und seine Menschen lieben und - wie ein grosser Bruder - über den Hass und die Wut dort oben, lächeln. -

Mir persönlich hat es sehr leid getan und mich jahrelang bedrückt, dass Ihr meine treuen Mitarbeiter, für Eure idealistische Haltung (ob falsch oder richtig) habt so leiden müssen, weil unsere zum Schluss wahnsinnige Staatsführung den Krieg verloren hat und verlieren musste. Leider konnten wir Einzelnen nicht mehr viel für Euch tun, vielleicht haben wir auch manches falsch gemacht bei Eurer Verteidigung, aber ich kann nur sagen, dass die zweieinhalb Jahre als Gefangener in Norwegen, mir leicht geworden sind bei dem Gedanken, dass ich Euch in den Prozessen helfen konnte. Besonders leid hat es mir getan, lieber Bendik, dass ich ausgerechnet bei Dir - wo es mir am wichtigsten war - nichts machen konnte, weil Claus V. ~~Nichtmann~~ mich einfach nicht fragte und Dein dämlicher Verteidiger leider auch nicht.

Der 8. Mai ist eine sehr mutige und interessante Zeitung. Sie war sehr interessant für mich, wenn auch manche Vorgänge für mich unklar sind und wenn es auch klar ist, dass die Zeitung in

erster Linie rückschauend sein muss, also mehr als Rechtfertigung als politisch vorausblickend. Das wird aber vielleicht kommen.

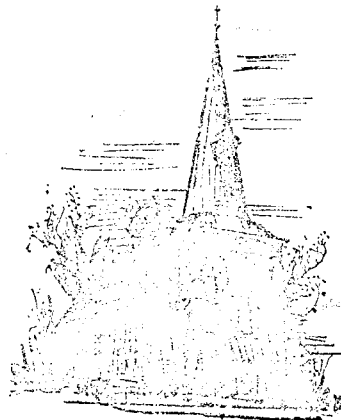
Lieber Bendik, liebe Gudrun, ich habe mich wirklich sehr gefreut, dass wir Euch hier haben konnten. Leider musste ich ja verreisen und auch konnten wir nicht allzuviel für Euch tun, wie es nötig und auch unser Wunsch gewesen ~~hätte~~ wäre. - Ich danke Euch für Alles und für die Nachricht, dass es allen Kameraden soweit gut geht.

Alles Gute für Euch und viele Liebe Grüsse

Euer Horst.

Horst P. Fanger und Frau Mabel Fanger,
geb. Engene, geben Nachricht von der bevorstehenden
Vermählung ihrer Tochter Hortense-Marina mit
Herrn Jochen Mogwitz, Sohn des Günther Mogwitz und
seiner Gemahlin Luise Mogwitz, geb. Lemperle

Jochen Mogwitz gibt Nachricht von seiner
bevorstehenden Vermählung mit
Fräulein Hortense-Marina Fanger, Tochter des
Horst P. Fanger und seiner Gemahlin
Mabel Fanger, geb. Engene

Hamburg 13,
Magdalenenstraße 10

Hamburg 76
Fährhausstraße 15

Trauung am 29. April 1972 um 16 Uhr
St.-Johannes-Kirche, Eppendorf
Hamburg 20, Ludolfstr. 53

Empfang von 17.00 bis 18.00 Uhr im Anglo-German-Club, Harvestehuder Weg 44